

GIỚI THIỆU SÁCH

ĐỜI SỐNG TÔN GIÁO NGÀY NAY Ở NƯỚC NGA. TẬP II

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN : M.BUNĐÔ, S.B. FILATÓV.
NXB LÔGÔS, MOSKVA, 2003 480 TR.

Đây là tên gọi của bộ bách khoa thư 3 tập về đời sống tôn giáo hiện nay ở nước Nga. Sách có tên gọi đầy đủ là: *Đời sống tôn giáo ngày nay ở nước Nga. Kinh nghiệm mô tả hệ thống*. Trong số 3 tập của bộ bách khoa thư này, nhà xuất bản LôgôS đã chọn tập II là tập đề cập tới các giáo phái Tin Lành ở Nga cho ra mắt bạn đọc trước tiên. Tập I của bộ sách, theo ý kiến của ban biên tập, cần phải có một phương pháp tiếp cận đặc biệt, do vậy nó được xuất bản sau, còn tập III dành hoàn toàn cho việc trình bày về các phong trào tôn giáo mới ở Nga. Nếu như các mục từ về tôn giáo trong *Đại bách khoa thư Xô Viết* được trình bày theo vần chữ cái và là những vấn đề đã được nghiên cứu kĩ lưỡng và hoàn toàn dễ hiểu, thì vấn đề mô tả đời sống tôn giáo của nước Nga hiện nay được bắt đầu từ cái gì vẫn là một vấn đề có thể gây ra những tranh cãi gay gắt. Các tác giả đã bắt đầu từ các vấn đề về các giáo phái Tin Lành, tức là bắt đầu từ tập II của bộ sách này.

Đây là kết quả nghiên cứu của một nhóm các nhà khoa học Nga và Anh thuộc Viện Keston (nước Anh) trong khuôn khổ của dự án *Bách khoa thư về đời sống tôn giáo ngày nay của nước Nga* được tiến hành trong những năm 1997-2002.

Tính độc đáo của cuốn sách này là ở chỗ giáo thuyết của từng giáo phái Tin Lành và quan điểm của những người đại diện cho các giáo phái đó về chính trị, xã hội, văn hóa được chính các tín đồ của họ trình bày. Những tín đồ đó có thể là những người theo các giáo phái

Lutheran, Methodist hay Ngũ Tuần. Qua đây ta thấy rằng đời sống văn hóa và tinh thần của các tín đồ Tin Lành Nga cũng không kém phần phong phú so với số đông tín đồ Chính Thống giáo xung quanh họ. Ngoài ra trong nhiều trường hợp hình ảnh tín đồ Tin Lành được Mỹ hóa từ đầu đến chân đã trở nên lỗi thời. Trong những thập kỉ gần đây phong trào Phúc Âm ở Nga đã thay đổi rất nhiều. Các giáo phái Tin Lành mới đã phát triển và củng cố, những người đứng đầu các Hội Thánh Tin Lành ngày càng tham gia thường xuyên vào các vấn đề xã hội.

Chính những sự trấn áp tín đồ các giáo phái Tin Lành trong thời kì Xô Viết đã tạo nên một kiểu Cơ Đốc nhân Nga hoàn toàn không giống với những đạo hữu của họ ở phương Tây. Sự truyền bá đạo Tin Lành từ vùng trung Nga đến Sibiri và Viễn Đông trong những năm 20 của thế kỉ XX mạnh đến nỗi không một cuộc trấn áp nào của chính quyền Stalin có thể tiêu diệt được tôn giáo này. Các Cơ đốc nhân Phúc Âm của các giáo phái Baptist, Mennonist và Ngũ Tuần đã bị chính quyền Xô Viết tập hợp lại trong một hội thánh có tên là Hội đồng Cơ Đốc Phúc Âm Baptist. Còn tín đồ các giáo phái Tin Lành khác như Lutheran, Adventist cũng như các phong trào tôn giáo gắn với Tin Lành như Chứng nhân Jehova thì bị truy đuổi.

Nội dung chính trong tập II của bộ bách khoa thư này là những vấn đề còn ít được biết đến trong lịch sử phát triển của đạo Tin Lành Nga trong những thập kỉ gần đây. Các tác giả chủ yếu quan tâm tới các trào lưu tư tưởng trong từng giáo phái Tin Lành Nga, trong đó có đời sống hiện nay của các Giáo hội.

Cuốn sách đã đề cập tới sự xung đột của văn hóa trẻ mới xuất hiện trong các cộng đồng tín đồ đạo Tin Lành Nga với những tín đồ theo khuynh hướng bảo thủ vốn đã quen với các nghi lễ nghiêm ngặt trong thời kì dưới chính quyền Xô Viết. Các tín đồ giáo phái Baptist phê phán các giáo phái Phúc Âm độc lập trong thái độ quá cởi mở với văn hoá thế tục, trong việc sử dụng nhạc Pop "tội lỗi" và phê phán các giáo

phái này đã thực hành các nghi lễ tôn giáo theo phong cách quá tự do. Những "người già" theo phái Ngũ Tuần thì phần nộ với hành vi của những người lãnh đạo tinh thần mới của họ. Lí luận của những người lãnh đạo tinh thần mới coi sự thịnh vượng, giàu có, sức khoẻ là sự bắt buộc đối với mỗi tín đồ Kitô giáo đã bị những tín đồ thế hệ cũ coi là sự bóp méo tôn giáo về mặt thần học.

Ngoài ra, các tác giả cuốn sách cũng nêu lên sự giống nhau giữa các giáo phái Tin Lành Nga. Đây cũng là lần đầu tiên các tác giả có ý định phân loại các hội thánh Tin Lành đang tồn tại rất nhiều ở Nga cũng như phân loại các trào lưu tư tưởng bên trong đạo Tin Lành. Những người Đức ở Nga theo giáo phái Lutheran vẫn giữ gìn các truyền thống cũ và thường từ chối việc đón tiếp các mục sư có tư tưởng tự do chủ nghĩa từ nước Đức tới. Còn những người Nga theo giáo phái Lutheran thì lại tổ chức các giáo hội tự trị của mình ở Sibiri và Ural.

Giáo hội Methodist Thống nhất Nga bỗng dưng thu hút được tầng lớp trí thức Nga. Những người trí thức Nga tìm thấy ở giáo phái này sự thống nhất giữa đức tin và trí tuệ. Các tín đồ Methodist Nga nhận thấy có mối liên hệ giữa Giáo hội của họ với truyền thống Chính Thống giáo, do vậy họ tỏ sự kính trọng đối với các tượng thánh (ikon) và đọc các kinh thánh.

Các tác giả cuốn sách cho rằng, Hội Cơ Đốc Phúc Âm Baptist Nga chưa phải là toàn bộ phong trào Phúc Âm, thậm chí đây không phải

là một bộ phận lớn của phong trào này. Còn rất nhiều các hiệp hội và các giáo hội độc lập với hệ tư tưởng độc nhất vô nhị được nêu ra trong cuốn sách mà ngay cả các nhà báo tôn giáo lẫn các nhà khoa học không thể nào thống kê hết được.

Các cộng tác viên của dự án *Bách khoa thư về đời sống tôn giáo ngày nay của nước Nga* không chỉ khai thác các nguồn tư liệu qua sách báo khoa học phục vụ cho việc trình bày thế giới quan hiện đại của các tín đồ đạo Tin Lành ở Nga. Trong quá trình nghiên cứu điền dã ở các vùng khác nhau họ đã phỏng vấn các mục sư Tin Lành, linh mục, giám mục Chính Thống giáo và các tín đồ bình thường. Các cuộc nghiên cứu điền dã đã được tiến hành ở hầu hết 70 chủ thể của Liên bang Nga.

Phỏng vấn các tín đồ để tìm hiểu các quan niệm của họ, từ lâu đã được sử dụng trong xã hội học tôn giáo ở Nga cũng như nhiều nước khác. Trước đây các nhà xã hội học thường chuẩn bị các bảng hỏi tiêu chuẩn và đi tới các vùng khác nhau để thu thập dữ liệu. Giờ đây các tín đồ thường muốn nói công khai những quan niệm của mình, vì vậy các tác giả của cuốn sách này đã đặt ra những mục đích có phần khác trước. Trước hết họ muốn hiểu được toàn bộ thế giới quan của các tín đồ và để đạt được mục đích này lần đầu tiên họ đã đi khắp nước Nga để thực hiện các cuộc phỏng vấn các tín đồ Tin Lành Nga. Do vậy, có thể nói các tác giả đã khắc phục được tính kinh viện của một công trình nghiên cứu cơ bản. Cuốn sách đáp ứng được những yêu cầu thực tiễn đề ra.

TUẤN LINH